

Baharın gəlişi, təbiətin oyanışı

Bu Novruz günləri qalib Azərbaycana başqa ovqat yaşadır. Dörd il bundan öncə 30 illik erməni işğalından azad edilmiş Şuşada, Xankəndidə, Ağdamda, Xocalıda, Kəlbəcərdə, Füzulidə, Cəbrayıldada, Zəngilanda, Laçında, Qubadlıda, bir sözlə, külli Qarabağda yanan Novruz tonqalları, Novruz şamları, el şənlikləri dünyanın hansı guşəsində yaşamasından asılı olmayaraq, Azərbaycansevərlərdə xoş duyğular oyadır.

Nəinki ölkəmizdə, saat və gün fərqi-nə baxmayaraq, dünya azərbaycanlıları bu bayramı könül xoşluğu və xüsusi ovqatla qeyd edirlər. Bunun başlıca səbəbi Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qətiyyəti və Milli Ordumuzun şücaəti sayəsində 2020-ci ilin payızında 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan torpaqlarının 30 illik erməni işğalından azad edilməsidir.

Qəsbkar erməni tapdağından xilas olmuş dədə-baba torpaqlarımızda çiçək açan adi bir gül də, tumurcuq bağlamaqda olan kol da, ağac da, aləmi al-yaşıla bürüyən çəmən də, bir sözlə, yer də, göy də sevinc içindədir. Bu sevincin, bu azadlığın dadı-ləzzəti Azərbaycan-Ermənistan şərti sərhədində, xüsusən də sərhəd bölgələrimizdə hərbi hissələrdə dalğalanan üçrəngli bayrağımızın müşayiəti altında bayram tonqallarının şahə qalxan dillə-

rində daha əzəmətli, daha möhtəşəm hiss olunur.

Çoxmillətli ölkəmizin bütün bölgələrində Novruz böyük sevincə, şən əhvali-ruhiyyə ilə qarşılanır. Hər yerdə səliqə-sahman, təmizlik işləri aparılır, evlərdə səmənəni göyərdilir, paxlava, şəkərbura bişirilir, xonçalar bəzədilir. Diqqətçəkən məqam isə odur ki, bayram günlərində Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi və yerlərdə şəhər, rayon icra hakimiyyəti aparatı nümayəndələrinin iştirakı ilə Vətən müharibəsi iştirakçılarının, şəhid ailələrinin, qazilərin, kimsəsiz və imkansızların qarısı döyülür, onlara bayram təbrikləri və Novruz sovgatları çatdırılır.

Bu sovgatların ən önəmli atributlarından biri səmənədir. İnsanlar səmənəni göyərtməklə növbəti təsərrüfat ilinə bərəkət, bolluq arzulara, bayrama dörd həftə qalmış, hər çərşənbə axşamı və bayram günü tonqal qalamaqla, mahnı oxumaqla xoş günlərə inamını ifadə edirlər. Novruzda papaq atmaq, qulaq falına çıxmaq, tonqaldan tullanmaq, yumurta döyüşdürmək bayramın əsas atributlarından biridir.

Novruzun digər rəmzlərindən biri boyanmış yumurtadır. Yumurta oval, dairəvi formada olduğundan qalaktikamı təmsil edir. Yumurtanın ağ, göy, yaşıl, qırmızı boyanması hələ nənə-babalarımızdan dörd fəslin rəmzi kimi yozulur.

Novruzda xüsusi şirniyyatlar, o cümlədən qoğal, şəkərbura, paxlava bişirilir. qoğal Günəşin, şəkərbura Ayın, paxlava isə alovun rəmzi sayılır.

Novruz şənliklərinin əsas personajları təbii ki, Kosa və Keçəldir. Onların oyunbazlığı bayrama xüsusi ovqat verir. Kosa və Keçəl obrazları qışla yazın mübarizəsini əks etdirir.

Çox qədim mənbələrdə Novruz mərasimi ilə bağlı bu obrazlardan istifadə olunub. Onlar ta qədim zamanlardan bəri açıq havada keçirilən meydan tamaşalarını gözəlləşdirirlər. Bu personajlar barədə tanınmış pedaqoq və teatr xadimi, Xalq artisti Hüseynqulu Sarabskinin "Köhnə Bakı" əsərində yazılanlar Novruz ənənələrinin orijinal variantına yaxındır. Onların oyunbazlığı həmin əsərdə öz əksini tapıb.

Ümumiyyətlə, hazırda Novruz bayramı otuzdan çox xalq tərəfindən qeyd edil-

sə də, onun ənənələri ən dərin və düzgün şəkildə məhz Azərbaycanca qorunub saxlanılır.

Folklorşünasların açıqlamalarına görə, yaşıl libaslı Bahar qızı bayram atributlarına edilmiş son əlavələrdən biridir. O, bayram rəmzlərini daha da genişləndirib. İdeoloji təbliğat və Qar qıza uyğun olaraq belə bir personajı əvəzləyən və yazın gəlişini ifadə edən Bahar qızı Novruz rəmzlərində məmnunluq doğuran yenilikdir.

Əsrlərin sınağından çıxmış mənəvi dəyərlərimizi, adət-ənənələrimizi özündə yaşadan Novruz həm də sülh, əmin-amanlıq və dostluq bayramıdır. Hər il Prezident İlham Əliyevin, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın, habelə Heydər Əliyev Fondunun tövsiyələri ilə Novruz bayramı qəlbi vətən məhəbbəti ilə döyünən soydaşlarımız və diaspor təşkilatları tərəfindən ölkəmizin hüdudlarından kənarda da böyük təntənə ilə qeyd edilir. Vətən müharibəsində qazanılan möhtəşəm zəfər qələbəsinin sevinci ilə həmahəng, könül xoşluğu və qürurlu duyğularla qeyd etdiyimiz tarixin özü qədər qədim olan Novruz bayramını dünyanın bir çox xalqı baharın gəlişi, təbiətin oyanışı kimi bayram edir.

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"